

Neatkarīgā Rīta Avīze. - 11.04.2022

Bens Latkovskis

Krievvalodīgo nosodījuma vēstule Krievijas agresijai publicēta. Process jāturpina

Опубліковано лист із засудженням російськомовними агресії росії

Російськомовні латвійці з ініціативи журналістки «Delfi» О. Драгилевої опублікували листа, в якому засуджують злочинну війну росії проти України та просять не відзначати 9 травня. В листі значиться, що війна, розпочата росією, вимагає переглянути весь політичний контекст у Латвії, включаючи ставлення до 9 травня. Зокрема, в листі зазначено, що ця дата перетворилася зі святкування перемоги над фашизмом на відзначення «повторення», що у Латвії сприймається, як «можемо знову окупувати» і саме так ставиться до цих «урочистостей» більшість латишів.

<https://neatkariga.nra.lv/komentari/bens-latkovskis/377933-krievvalodigo-nosodijuma-vestule-krievijas-agresijai-publiceta-process-jaturpina>

Krievijas uzsāktais karš liek pārskatīt visu līdzšinējo Latvijas politisko kontekstu, tajā skaitā attieksmi pret 9. maiju. Šim datumam pēdējās desmitgadēs ir fundamentāli mainījusies simboliskā jēga. Tas pārvērties no svētkiem uzvarai pār fašismu uz “varam atkārtot” svētkiem. Latvijas apstākļos “varam atkārtot” nozīmē - varam okupēt atkal. Tieši tā jāsaprot 9. maija plaša atzīmēšana Pārdaugavā pie Okupācijas pieminekļa, un tieši tāda ir lielākās latviešu daļas attieksme pret šīm “svinībām”.

Tāpēc krievvalodīgo vēstules rindkopu, kurā pieminēts 9. maijs, citēsim pilnībā: “Tos, kuri atzīmē 9. maiju, aicinām apzināties, ka darīt to šogad Uzvaras parkā nozīmē atbalstīt karu. Jūsu ģimenes vēsture ir svarīga, un jums ir visas tiesības pieminēt karā zaudētos tuviniekus. Taču šobrīd jūs nedrīkstat ignorēt to, ka Krievijas valdība izmanto Otrā pasaules kara simbolismu jauna kara kurināšanā. Mēs lūdzam jūs - nesviniet, kamēr Ukrainā ik dienu tiek mocīti un nogalināti nevainīgi cilvēki. Pieminot savus zaudējumus, respektējiet arī citu sāpes.”

Uzreiz norādīšu, ka neuzskatu par vajadzīgu meklēt kaut kādas utis, lingvistiskas vai vēsturiskas neprecizitātes šajā uzsaukumā, jo uzskatu to par ārkārtīgi svarīgu, vitāli nepieciešamu aktu, kas no sasaluma punkta var ielauzt to savstarpējas neuzticības ledu, kas izveidojies daļā Latvijas sabiedrības. Jāatzīst, ka šādu uzsaukumu no Latvijas krieviski runājošo puses latviskā sabiedrība gaidīja jau sen un tieši šādas, skaidras pozīcijas trūkums izsauca pēdējo nedēļu skaļos iebildumus Ragozina, Kozina un viņu atbalstītāju performancēm sabiedriskajos medijos.

Iepriekšējā rindkopā rakstīju - var ielauzt neuzticības ledu, bet var arī neielauzt. Var gadīties, ka šī vēstule šajā ledū radīs tikai nelielu plaisu, kura ātri vien pārklāsies ar jaunu, vēl biežāku sasaluma kārtu. No kā atkarīgs tālākais process? Pirmām kārtām no tā, cik plašs būs šī uzsaukuma atbalsts krieviskajā Latvijas sabiedrībā. No tā, kādi cilvēki to parakstīs, jo pagaidām parakstītāju loks ir samērā šaurs un lielā mērā saistīts ar valsts struktūrām. To pārsvarā parakstījuši cilvēki, kurus tajā pašā Putina Krievijā nedaudz nievīgi dēvē par budžetniekiem. Viņiem šādu uzsaukumu parakstīt ir ne tikai samērā viegli, bet arī izdevīgi.

Nevēlos, lai mani pārprot. Nesaku, ka viņi šo uzsaukumu parakstījuši kaut kādu konjunktūras apsvērumu dēļ. Saku tikai to, ka viņi, parakstot šo vēstuli, tikpat kā ne ar ko neriskē. Cita lieta, ja to parakstītu cilvēki, kuri, liekot zem tās savu parakstu, ar kaut ko nopietnu riskētu. Piemēram, krievu privātajos izdevumos strādājoši žurnālisti vai politiķi, kuri orientēti uz krievisko elektorātu. Tieši no

pēdējiem lielā mērā būs atkarīgs tas, vai tiešām iezīmēsies kāds nopietns lūzums starpetniskās attiecībās, vai arī šī vēstule paliks viendienīte bez ilgtermiņa sekām.

Jāsaprot, ka šis ir tikai pirmais solis garā ceļā uz Latvijas pilsoniski etnisko saliedētību. Tāpēc nevajadzētu pārāk koncentrēt uzmanību uz dažādām nosodošām, neticīgām vai izsmējīgām reakcijām no abu pušu skeptiķiem. Šāda reakcija ir tikai loģiska tām savstarpējas neuzticības pilnajām starpetniskajām attiecībām, kuras ilgstoši valdīja mūsu sabiedrībā, bet par kurām nebija pieņemts runāt.

Tajā pašā laikā jāapzinās, ka šāda skeptiska reakcija izrādīsies pilnīgi pamatota, ja netiks sperti nākamie soļi. Jau pieminēju politiķu skaidras pozīcijas paušanu. Šobrīd tieši uz viņiem visvairāk attiecas vēstulē ietvertais aicinājums: “Dariet visu iespējamo, lai viņi [Putina klusējošie atbalstītāji] nevarētu aizvērt acis un saglabāt neitralitāti, atrasties ārpus politikas un citos veidos ar klusēšanu atbalstīt Krievijas kara noziegumus.”

Nevar noliegt, ka Latvijas krievu politiķiem, šajā jautājumā nepārprotami paužot savu pozīciju, nāksies riskēt. Taču pašreizējā situācijā nav citu iespēju. Situācijā, kad ir skaidri iezīmējies labais un ļaunais, cenšanās nosēdēt uz diviem krēsliem nozīmē nostāšanos ļaunā pusē. Ar visām no tā izrietošām sekām. Ar garām palaisto iespēju reāli izdarīt kaut ko labu Latvijas valstij, jo tagad, kad Krievijas kara noziegumi ir kļuvuši neapstrīdami, ir iespēja pārstāt sevi saistīt ar okupāciju, okupantiem vai to pēctečiem.

Ir jāizdara izvēle - būt ar Latviju, ar latviešiem, vai arī... turpināt griezt zobus par aizgājušo godību un stūrgalvīgi 9. maijā purpināt zem deguna - “varam atkārtot”. Buču, Kramatorsku... Ko vēl?